

Innspill fra Norsk bibliotekforening til Kultur- og likestillingsdepartementet om AgoraEU

Dato: 09.06.2026

Norsk bibliotekforening er en interesseorganisasjon som organiserer hele biblioteksektoren, og omfatter både skolebibliotek, folkebibliotek og fag- og forskningsbibliotek. Norske bibliotek har en rekke internasjonale samarbeid, organisert gjennom kommuner (folkebibliotek) og utdanningsinstitusjoner (UH-bibliotek), i tillegg til prosjekter i regi av interesseorganisasjoner eller fagforeninger.

Bibliotek har en synlig plass i EUs kulturpolitikk

I EUs «Work plan for culture 2023-2026» understrekes det at det å styrke bibliotek er en prioritet. Her slås det fast at: «Libraries play a key role in Europe's democratic, social, cultural, and educational landscape at all levels. They make a significant contribution to building democracy, citizen engagement and public-participation activities across the EU.»

Som en del av oppfølgingen av kulturplanen er det utarbeidet en OMC-rapport (Open Method of Coordination) med en gruppe fra EU-land, inkludert norsk deltakelse som observatør. Her pekes det på at med over 67.000 folkebibliotek og 750 millioner årlige besøk og 75 millioner brukere er bibliotek en viktig arena for demokrati, tillit og et styrket sivilsamfunn. I tillegg til folkebibliotek er det også skolebibliotek, fag- og forskningsbibliotek, spesialbibliotek og flere. Det totale tallet på lånere og aktivitet er derfor langt høyere på tvers av Europa.

OMC-rapporten lanseres i løpet av sommeren 2026, og legges fram på toppmøte i Dublin i oktober 2026.

Bibliotek som arena for samarbeid

Bibliotek har grunnleggende kompetanse i samarbeid, deling og har gjennom alle tider hele tiden vært i stadig utvikling. Gjennom en rekke ulike prosjekter i sine lokalsamfunn har man god erfaring i å møte ulike måter å løse samfunnsutfordringer og komplekse problemstillinger. Flere bibliotek har også gode etablerte samarbeid internt i egen organisasjon, eller med andre. Det er også mange gode samarbeid mellom offentlig sektor og sivilsamfunn, frivilligheten og media.

Utfordringer

Utfordringer knyttet til prosjektdeltakelse og internasjonale samarbeid i bibliotekfeltet dreier seg om ressurser og kompetanse. Mange bibliotek har få ansatte, og det er svært varierende og ofte liten kompetanse på EU-finansierte samarbeid i tilhørende kommune

eller eierinstitusjon. Det er en klar barriere for å kunne delta. Derfor ser vi ofte at det er de store byene som har tid, kompetanse og mulighet til å delta, til tross for at de små bibliotekene har minst like stor glede. En større grad av nasjonal veiledning, kompetanse eller sted for match-making kunne bidratt til å lette på denne barrieren.

Internasjonale samarbeid

Biblioteket er en institusjon som ligner hverandre, på tvers av landegrenser. Dette er også understreket i nevnte OMC-rapport, der det framkommer tydelig at bibliotekenes både funksjon og utfordringer ligner hverandre på tvers av Europa. Det er derfor et godt utgangspunkt for samarbeid og læring på tvers. Norge har utviklet gode bibliotek tjenester og har gode forutsetninger sammenlignet med en del andre europeiske land, men har mye å lære av andre når det kommer til både politikkutvikling og tjenesteutvikling.

Norsk bibliotekforening har for tiden flere internasjonale samarbeid, blant annet med Latvia der også KS er involvert. Vi har også et pågående prosjekt med Tyrkia. Det er viktig å trekke fram også interesseorganisasjonenes plass og mulighet for å delta i internasjonale samarbeidsprosjekter.

Norsk bibliotekforening har et etablert kontaktnettverk på europeisk nivå gjennom den europeiske paraplyorganisasjonen EBLIDA, der også foreningens leder sitter i styret. Det gir oss en god kjennskap til feltet, og gjør oss i stand til å bidra med å matche ulike interesser gjennom eget nettverk, der det er mulig.

Demokrati som kjerneverdi

Med demokrati som en kjerneverdi for det bibliotekene er og skal være, vil samarbeid som skissert opp i AgoraEU, treffe bibliotekenes samfunnsoppdrag. Bibliotekene jobber hver dag for et styrket ytringsrom, for bekjempelse av desinformasjon, for et styrket sivilsamfunn, og for økt motstandskraft.

Biblioteket = agora

Biblioteket er en møteplass, et torg for utveksling av ideer og tanker. Der ulike synspunkter møtes, og der ulike stemmer får plass og utfordres i møte med andre. Der kunnskap finnes tilgjengelig for alle, og som får sin virkning når den brynes i møte med nye perspektiver og tilgang. Her finnes litteratur, ideer, her bygges empati og deltakelse. Litteratur og kultur kjenner ikke landegrenser, og er i overskridende i sjanger, form og utforming.

Til departementets spørsmål:

Betydning for biblioteksektoren ved deltakelse i AgoraEU

For norske bibliotek vil deltakelse i AgoraEU være en styrke, og gi mulighet for gode og relevante samarbeid på tvers av europeiske samarbeidspartnere. Det vil komme

bibliotekbrukere til gode i samarbeidsland og de aktørene man samarbeider med. Det vil også styrke bibliotekene i Norge.

Viktige problemstillinger

Deltakelse i programmet må ikke føre til lavere bevilgninger til kulturfeltet eller bibliotekfeltet ellers. Det bør være god informasjon ved utlysninger og muligheter. Det bør være god tilrettelegging og veiledning ved igangsettelse av søknadsprosess og oppfølging. Det bør også være mulig å delta for ulike typer organisasjoner eller institusjoner. Det bør sikres reell mulighet for å delta også for institusjoner, organisasjoner, bibliotek eller andre som er små. Mange bibliotek eller små kommuner opplever en begrensning på å delta i prosjekter med begrunnelse i lite ressurser, liten tilgang på vikarer eller en forventning om å prioritere kjernevirksomheten. Ved å kun fokusere på drift mister det norske kulturfeltet og bibliotekfeltet en viktig motor i å sikre videreutvikling og entusiasme. Det bør derfor også sikres at verdien av deltakelse i internasjonale samarbeidsprosjekter løftes inn i arbeidet i kommuner og institusjoner også på et høyere nivå.